

REHABILITATIVNI ODGOJ PUTEM POKRETA

Annelis Beger, Behlul Brestovci, Dorotea Paver, Branko Radovančić i Borka Teodorović

Kao rezultat dugogodišnje suradnje između Fakulteta za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu i Sekcije za rehabilitativnu pedagogiju i komunikacijske znanosti Humboldtova sveučilišta u Berlinu, NjDR, izdat će se zajednička monografija pod naslovom »Rehabilitativni odgoj putem pokreta«. Cilj je ove publikacije da istakne veliko značenje rehabilitativnog odgoja putem pokreta u procesu odgoja i obrazovanja djece sa smetnjama u psihofizičkom razvoju. Polazeći od razvoja motorike kao preduvejtja učenja, a shvaćajući učenje u najširem smislu te riječi, autori daju kratak prikaz fizioloških i psiholoških osnova tog procesa.

U prikazu zakonitosti motoričkog učenja i ontogenetskih osobitosti, autori slijede podjelu u tri razvojna stupnja. Prvi stupanj čini gruba koordinacija, drugi fina koordinacija, a treći automatizacija, gdje dolazi i do stabilizacije pokreta. U posebnom poglavlju ove knjige govori se o metoskim postupcima koje u odnosu na pojedinu od navedenih faza u toku odgojno-obrazovnog procesa treba poštivati. Kratak prikaz bitnih aspekata pojedinih faza ontogenetskog razvoja također završava uputama o metodskim postupcima bitnim za svladavanje pojedinih faza.

U uvodnom dijelu autori daju znanstveno obrazloženje značenja rehabilitativnog odgoja putem pokreta prikazujući dijalektičke povezanosti motorike sa senzikom, govorom i drugim psihičkim procesima. U opsežnom prikazu literatu-

re posebna pažnja posvećuje se znanstvenim teorijama Lurije i Bernsteina.

Polazeći od fenomenologije različitih vrsta oštećenja, definirani su ciljevi rehabilitativnog odgoja putem pokreta, dok u određivanju sadržaja rada polazište čine s jedne strane osnovni oblici kretanja i njihovo značenje za djecu sa smetanjama u psihofizičkom razvoju, te s druge strane razvoj motoričkih sposobnosti koje kod te djece nisu uvijek prosječno razvijene. Za stimulaciju razvoja pojedinih osnovnih oblika kretanja dat je s metodskog stanovišta hijerarhijski model koji se može primijeniti u svladavanju svakog osnovnog oblika kretanja (hodanja, trčanja, skakanja i sl.).

Osim definicija pojedinih motoričkih sposobnosti, prikazane su i vježbe koje doprinose njihovu razvoju kod djece s različitim vrstama oštećenja. Područje motorike autori s jedne strane shvaćaju kao predmet rehabilitacije, što znači da treba planski i sistematski raditi na poboljšanju motoričkih funkcija i time osigurati svestran razvoj djeteta. S druge strane, motorika čini važno sredstvo pomoću kojeg se poteškoće na području senzorike, govora, kognitivnih funkcija i socijalnih oblika ponašanja mogu ublažiti ili otkloniti. S obzirom da je motorika kao sredstvo razvoja različitih aspekata ličnosti osobito značajna u dječjoj dobi, razumljivo je da će i pokretne igre imati vodeću ulogu u provođenju rehabilitativnog odgoja putem pokreta.

Pored ostalih u knjizi navedenih organizacijskih oblika provođenja rehabilitativnog odgoja putem pokreta, osobito mjesto zauzima redovan nastavni sat tjelesnog odgoja. U izboru didaktičkog materijala (npr. lopta, kolut, uže i dr.) treba uvijek poći od postavljenog cilja koji, primjera radi, ne može biti formuliran kao igra s loptom, već kao razvoj okulomotorne koordinacije. U provođenju rehabilitativnog odgoja putem pokreta značajno didaktičko sredstvo čini Orfov instrumentarij, uz čiju pomoć se razvija kako fina motorna koordinacija tako i osjećaj za ritam. Istodobno se zajedničkim muziciranjem može utjecati na razvoj i korekciju socijalnih oblika ponašanja. Jaku emocionalnu obojenost zvuka, osobito muzike, treba također svjesno koristiti, njezino djelovanje na hiperaktivnu djecu može biti umirujuće, a na hipoaktivnu stimulirajuće.

U zaključnom djelu ove knjige date su osnovne smjernice za izradu plana i pro-

grama provođenja rehabilitativnog odgoja putem pokreta u radu s djecom sa smetnjama u psihofizičkom razvoju.

Sadržaj ove monografije, čiji je osnovni predmet rehabilitativni odgoj putem pokreta polazeći od uvodnih teoretskih razmatranja do konkretnih metodskih razrada, čini zaokruženu cjelinu koja će, vjerujemo, u jednakoj mjeri biti od koristi praktičarima, teoretičarima i studentima defektologije i srodnih područja. To tim više što ova monografija predstavlja prvi cjelovitiji prikaz rehabilitativnog odgoja putem pokreta kao pojma, principa i područja rada. Iako je motorici kao faktoru razvoja ličnosti i do sada pridavano veliko značenje, prvi put se njezin složeni utjecaj na sve aspekte razvoja dječje ličnosti dijalektički obrazlaže i metodski razrađuje.

Prikaz pripremili:

Annelis Beger i Borka Teodorović